

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

EW/5 № 23538 /II

Poczta Polowa Nr. 53.

~~Warszawa~~, dn. 8 czerwca 1920 r.

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

Załączony w odpisie raport porucznika Michalskiego
z Sewastopola z dnia 18 maja 1920 roku przesyła się do
wiadomości.

1 załącznik.

Otrzymują:
Adj. Gen.
M. S. Wojsk.
M. S. Z.

Szef Oddziału II

Pułkownik Sztabu Gen.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 5689/2 dn. 11/6 1920 r.
1. złącz. Wydział

Na południu Rosji

O d p i s

N.772/tajne.

NACZELNEGO DOWODZTWA WOJSK POLSKICH

w Warszawie.

Sytuacja bojowa = bez zmian. Działalność wywiadowcza z obu
Bolszewicy. strona. Bolszewicy przerzucają stąd wojska na nasz front. Prze-
szła cała XVIII armja, a teraz przerzucają I armję konną Bu-
diennego w składzie 5.dywizji (koło 8=9000 szabel), o cze-
telegrafofałem do Nacz.Dow.

Na froncie Krymskim według wiadomości tutejszego Sztabu
znajdowało się u Bolszewików na dzień 8 kwietnia 12000 bag-
netów i 4200 szabel, tworzących XIII armję. Dowodzącym ar-
mją = b. kapitan Gen.Sztabu Pauka; Szefem sztabu armji b.
pułkownik gen.sztabu = Sergiejew. W skład armji wchodzi:
I Łotyszka dywizja; 3, 42 i 46 strzel. dywizje; zapewne
Taurydzka piechotna dywizja; Estońska brygada, 8 czerw-
ny kozacki pułk; krymski bataljon; pograniczny konny pułk
i ochronny bataljon.

W ostatnim tygodniu aeroplany notowały duży ruch w kierunku
północnym, szczególnie obozów; możliwe więc, że niektóre z
tych dywizji zostały zdjęte.

Reorganiza= Armja Krymska podlega teraz reorganizacji: z rozkazu Wrangla
cja Armji. wszystkie wojska uprzewiljowane jak nowa i stara gwardja zo-
stają skasowane, pułki są łączone dla wytworzenia jednostek
zdolnych do boju. Formowane są 4 korpusy: 1=szy dowódca gen.
Kutiepow. Jest to były korpus ochotniczy. Sztab w Symferopo-
lu! Zajmuje front na Perekopskim odcinku i koło Siwasza.
2=gi korpus krymski=dowódca Gen. Słazeczow sztab w Dżankoj,
korpus zajmuje odcinek frontu na półwyspie Czongarskim.
3=ci Korpus Doński.

Sztab Korpusu = w Eupatorji. Korpus się organizuje i uzbra-
ja.

4=ty Korpus Kozacki złożony w Kerczy.

Nazwę " Armji Ochotniczej " skasowano, a dano " siły zbrojne Południa Rosji."

Ogłoszono rekwizycję 4000 koni, której jednak ludność zapewne dać nie będzie w stanie!

Cena 100000=200000 rb. za konie.

Sztab tutejszy oblicza, że w przeciągu miesiąca reorganizacja będzie skończoną, przyczem według ich przypuszczeń po mobilizacji liczebność wojsk doprowadzą do 50000.

Plany Gen. Nie czekając jednak na koniec mobilizacji i reorganizacji

Wrangla. / pod koniec maja b.r. zamierzają przejść do ofensywy, aby wyjść na linję Melitopol = Lubimówka.

Atak ten ma być przeprowadzony zskombinowaną akcją, ze strony Krymu i dessantami, do których energicznie się przygotowują.

Szeft Sztabu Gen. Machrow prosił mnie oficjalnie, aby zawiadomić Nacz. Dow. o tym planie, obawiając się nieporozumień przy spotkaniu wojsk. Zaznaczył też, że gen. Wrangel bardzo się niepokoi, że musi zacząć akcję bez uprzedniego porozumienia z nami, jednakże Gen. Machrow jest zdania, że nie trzeba tracić chwili tak dogodnej z punktu widzenia strategicznego.

Chciał by bardzo wysłać oficera Gen. Sztabu aeroplanem do Kijowa dla poinformowania o swych planach Nacz. Dow.. Wobec dzisiejszego telegramu będę go od tego odmawiał.

Moralny stan wojsk znacznie się poprawił, powoli i z trudem, ale zostaje zaprowadzone pewien ład i porządek. Nasze następowanie znacznie się do poprzednich podniesienia moralnego przyczyniło.

Stosunek do Zwycięstwa nasze na froncie przyjęte zostały z wielkim zadowoleniem, gdyż 1= zbawiliśmy Krym 2= co gen. Machrow wręcz ofensywy. mi przyznał, 2= licząc, że zwycięstwo to wpłynie na Ententę, która zmieni swój stosunek do bolszewików, 3= nienawiść do bolszewików i dążność do nowej walki z nimi, dzięki wysiłkom Wrangla wzrosły w ostatnich 2 tygodniach i zwycięstwa nasze stwarzają

ją możliwość połączenia się z frontem polskim i dają moż= ność marzenia o podjęciu ostatecznej walki.

Bolszewicy, jak już meldowałem prowadzą niezwykle ener= giczną akcję agitacyjną, grając na uczuciach narodowych i powołując do zjednoczenia wszystkich Rosjan przeciwko Polsce dążącej do zabrania ziem rosyjskich. Jest tu szeroko kolpor= towana odezwa Gen. Brusilowa, zzywająca do zespolenia się wszystkich przeciwko Polsce. Gen. Wrangel odpowiedział odezwą "żołnierzy Krymu do czerwonych żołnierzy", gdzie mó= wi, że sprzymierzeńcza Polska Armja prędko doprowadzi do końca terror bolszewicki.

Jednak, że uważam za swój obowiązek zmeldować, że zbyt ostra nasza polityka do Krymu może łatwo wywołać wzrost uczuć nacjonalistycznych, co stworzy podatny grunt dla zjednoczenia Rosji pod hasłem walki z nami. Na szczęście zbyt "R" rewolucyjny język agitacji bolszewickiej wielką nam pod tym względem oddaje usługę.

B. pilną zwracam uwagę na artykuł Rasdke w "nieczernim słowie" "amarantowy sztandar" jako na znamienny objaw opinii publicznej południa Rosji.

Ostatnie nasze zwycięstwa po likwidacji Kolczaka i Deni= kina otworzyły oczy czynnikom tutejszym na to, że Polaka dzisiaj to wielka mocarstwowa potęga, od której zależy ca= ła przyszłość walki ich z bolszewikami. Nad urośnięciem opinii w tym kierunku nie mało pracują francuzi. Wiem zu= pełnie poufnie, że francuska Misja tutejsza dała Wrangelowi liczebność wojsk naszych z ich składem, aby ich prze= konać w tym względzie.

Rewelacja ta pociągnęła za sobą ogromną zmianę stosunku dzisiaj Sztab tutejszy poszukuje mnie, radzi się, podkreśla na każdym kroku obawę urażenia nas czemkolwiek.

Z rozmów jakie tu miałem, wyniosłem wrażenie, że gotowi są godzić się na wszelkie warunki polityczne czy ekonomiczne jakie postawimy.

General Maugin zakomunikował mi, że wskazał im, iż w razie dojścia do porozumienia z Polską Dowództwo musi być jednolite i należeć do Naczelnika Państwa i Jego Sztabu.

Rosjanie, godząc się na jednolitość dowództwa, wysunąć chcą kogoś trzeciego np. Generała Francuskiego, gdyż wpływy Francji na Polskę przesadzają bardzo.

Porokrotnie zaczepiany w tej sprawie od wszelkich odpowiedzi i rozmów na ten temat się usuwam, uważając że takowy zbyt daleko by zaprowadził przy braku instrukcji w tej sprawie. Odpowiedź, którą dałem Gen. Mauginowi zameldowałem w poprzednim raporcie.

Stosunek Co do Ukrainy jak już zaznaczałem, stanowisko Wrangla nie jest do Ukrainy zupełnie jasne; wyjaśni się dopiero, gdy Petlura odpowie odmownie na jego propozycje. Na razie ludzą się nadzieją, że wobec uznania

przez Wrangla praw do samodzielności, Ukraina chętnie się zgodzi na federację z Rosją i że on tam wpływy odzyszcze. Sztab tutejszy zamierza wysłać cały szereg ludzi na Ukrainę, ale ja im wizy wszystkim odmawiam.

Jednak że pragnąc doprowadzić do usunięcia bolszewików Wrangiel zgodzi się na uznanie niezależności Ukrainy, byle ta pomogła mu w walce z Bolszewikami.

Machrow zaznaczył mi, że w żadnym razie nie chce dopuścić do jakiegos nieporozumienia z Ukraińcami i prosił o wskazanie ewentualnej sfery działań wojsk polsko-ukraińskich, aby nie wkraczać w dziedzinę naszej akcji. Dlatego też, gdy mu zaznaczyłem, że sprawa Odessy ma charakter polityczny, oznajmił mi, że według jego zdania ani jeden żołnierz S.Z.P.R. nie powinien być na prawym brzegu Dniepru i że Gen Wrangiel, proponując tą akcję chciał wyzyskać tylko dogodny moment strategiczny.

Muszę zaznaczyć, że w rozmowie przyznał, że w Odesie komplikują się interesy polsko-rosyjsko-ukraińskie, ale przedewszystkiem ma ona znaczenie dla tych ostatnich.

Polityka Niemierne ważnym jest wezwanie Wrangla "o co walczymy, wewnętrzna gdzie po za starymi 2 nowe zjawiły się hasła: obrony cerkwi i proklamowania monarchizmu w mglistej formie = Gospodarza Ziemi Ruskiej.

Dwa te momenty są szeroko omawiane przez prasę w duchu wybitnie reakcyjnym. Jak już meldowałem, ludzie powoływani na stanowiska = to starzy działacze carscy, a akty państwowe budzą wątpliwość w szczerłość liberalnych na ogół słów. Do takich zaliczyć muszę urządzenie zamkniętego zjazdu przedstawicieli miast i ziemstw, z ograniczeniem ich działalności wyłącznie do spraw gospodarczych i finansowych, pomimo protestu ze strony niektórych członków zjazdu, dalej wskrzeszenie starego senatu. Toż samo jest z notą, która była wysłana do Polski = Wrangiel chciał uczynić propozycję wysłania Misji z szerokimi pełnomocnictwami, Struwe, by nie podkreślać zależności od Polski, ubrał to w formę, która była nie do przyjęcia dla Rządu Polskiego.

Z tych przyczyn dzisiaj zawczasie, by powiedzieć coś zdecydowanego o Wranglu i jego rządzie. Wrażenie, które się otrzymuje, sprowadza się do tego, że Wrangiel posiadając duży zmysł polityczny i wyczucie momentu, uchwycił linię prawidłową, ale otoczenie hamuje go i korzystając z jego małego doświadczenia państwowego załamuje jego poczynania. Brak odpowiednich ludzi daje się dotkliwie odczuwać.

Gen Machrow czytał mi wyjątki z raportu swego do Wrangla dotyczące się 4 punktów: 1=szy p. tyczył się reorganizacji armji, co i zostało uskutecznione; 2=gi przedstawiał konieczność oparcia się na samorządzie miejscowym, gdyż ludność Rosji przywykła, chociaż i w formie niezdrowej do rządzenia się instytucjami obywatelnymi; proponuje natychmiastowe wprowadzenie tych zasad na Krymie; wskazywał nieodzowność całkowitego rozwiązania sprawy robotniczej i agrarnej; 3=cie proponował nadbudowywanie Konstytuanty przez przeprowadzenie natychmiastowych wyborów na Krymie, a później w miarę zajmowania terytorjum. Członkowie przyszłej Konstytuanty do czasu zebrania się większej ich liczby mieliby tworzyć organ doradczy przy Rządzie; W 4=tym punkcie uzależniał pozostanie swe od orientacji koalicyjnej.

Wrangiel wszędzie postawił rezolucję, że się zgadza prócz punktu 3=go, co do wykonalności którego miał wątpliwości.

Przy tych rozmowach wypowiadałem się o tyle, o ile to jest koniecznem dla podtrzymania stosunków i zdobycia zaufania. Wobec braku wiadomości, jakie posiada projekty Polska co do Krymu, pozycja na jest bardzo trudna i wymagająca ogromnej ostrożności w mówieniu i działaniu.

Instrukcje pod tym względem są mi nieodzowne, gdyż może nie-raz mógłbym pewien wpływ na bieg wypadków okazać.

Polityka Struwe wyjechał dla wyjednywania pomocy do Paryża; sądząc z urywków podsłuchanej jego rozmowy na, między innemi, działająca w kierunku uznania niezaleźności Kubania w jakiej formie i Misja. = nie wiem.

W sprawie pertraktacji z Bolszewikami żadnych bliższych informacji nie posiada. Pertraktacje te mają miejsce w Kopenhadze i trzymane są ścisłej tajemnicy. Tutejsza Misja angielska wiadomości też nie posiada. Są pogłoski, że pertraktacje te do niczego nie doprowadziły. W ostatnich czasach chłodne stosunki angielsko-rosyjskie znowu się ożywiły.

Zwycięstwa nasze przyjęto bardzo życzliwie, gdyż Misja angielska tutejsza antybolszewicko jest usposobiona.

W stosunku do mnie odnotowuję pewne ożywienie stosunków i poszukiwanie, wobec którego zajmuję stanowiskowyczekujące.

Francuska Misja rozwinęła bardzo energiczną akcję dla przygotowania gruntu dla porozumienia Polsko-Krymskiego. Operując się i licząc głównie na Polskę, pragnęliby zachować swe wpływy i kapitały w Rosji, dlatego też wszelkie zatargi polsko-rosyjskie bardzo ich przestraszają. Zorientowana antyangielsko i antyniemieck misja tutejsza chętnie widziałaby sojusz Słowiański, do którego by weszła i Francja. Ideę tą krzewią wśród Rosjan i znajdują wśród nich żywe echo.

Notuję przybycie Misji Czerwonego Krzyża amerykańskiego, która ma otworzyć również punkty na froncie.

Po raz I-szy czynią to Amerykanie na południu Rosji.

Za zgodność odpisu: // Michalski prucznik